

PROGRAM PRAC KONSERWATORSKICH

KARTA TYTUŁOWA

A. Dane dotyczące obiektu:

**Pomnik poległych w I wojnie światowej eksponowany
ul. Sikorskiego 40 w Ścinawce Średniej**

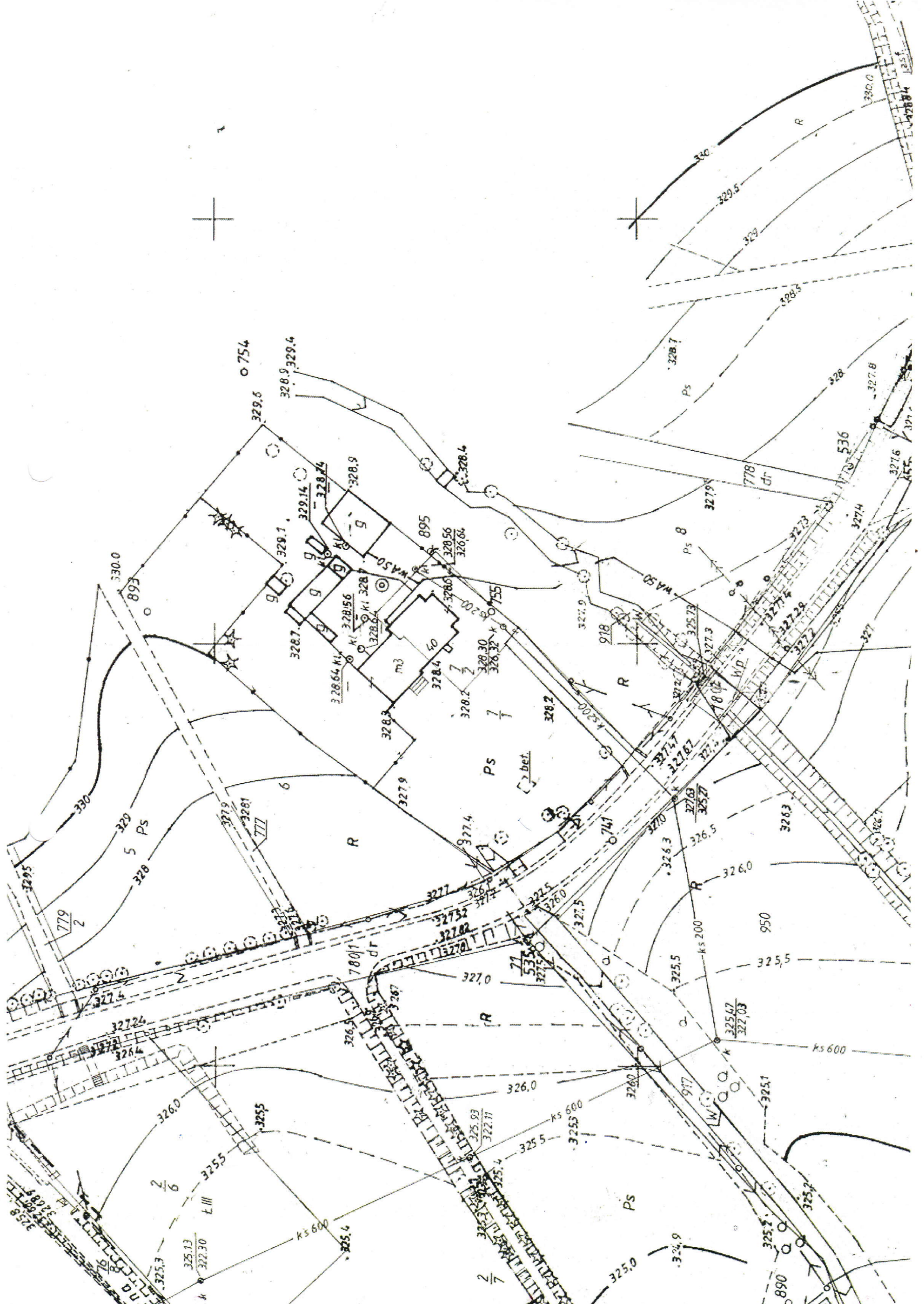
materiał –piaskowiec
czas powstania:..lata 20 XXw

DANE DOTYCZĄCE OPRACOWANIA

Wykonawca opracowania –konserwator detalu architektonicznego –
mgr Dorota Wandrychowska,
51 – 141 Wrocław, ul. M. Konopnickiej 9d tel. (071) 325 32 40

Konservator Dział Sztuki
mgr Dorota Wandrychowska
nr dypl. T 1467

Wrocław 2020

2. WSTĘP

2.1. *Przedmiot opracowania*

Przedmiotem niniejszego opracowania jest pomnik poległych w trakcie I wojny światowej ul Sikorskiego 40 w Ścinawce Średniej

2.2. *Cel i zakres opracowania*

Celem niniejszego opracowania jest sformułowanie programu prac konserwatorskich.

2.3. *Podstawa opracowania*

Podstawą niniejszego opracowania są oględziny obiektu wykonane in situ

3. OPIS I TECHNIKA WYKONANIA

Pomnik o formie architektonicznej . kompozycja do oglądania od strony frontalnej środkowa część wyższa, , składa się na nią cokół z na nim płyta, pierwotnie z napisami , nad nią pierwotnie była delikatna płaskorzeźba hełmu żołnierskiego z liśćmi dębu, symbolu rycerzy Główną płytę flankują kanelurowane pilastry, niosące prostą nakrywę w formie bloku piaskowca, na nim , pierwotnie krzyż równoramienny, będący symbolem egalitarnego odznaczenia niemieckiego państwowego - krzyża żelaznego ¹

Po bokach części centralnej – dwa niższe pola przeznaczone na tablice nad nimi prosta balustrada składająca się prostokątnych formaków i bloków stanowiących nakrywy. Na zewnętrznych krawędziach słupki zwieńczone kulą. Całość posadowiona na dwóch blokowych stopniach

Obiekt jest wykonany z piaskowca krzemianowego o krystalicznym lepiszczu krzemianowym. Kamień ten jest w obiekcie jednorodny, charakteryzuje się dość znaczną wytrzymałością mechaniczną, odpornością na degradację i nie wykazuje tendencji do rozwarstwienia sedymentacyjnego..

Poszczególne elementy wykonane z bloków kamiennych łączone są z metodą kamieniarską. Niektórym elementom – np. nakrywom nadano fakturę poprzez staranny żłobkowany szlak krakowski. Pozostałe elementy gładzone. Brak pierwotnych płyt z napisami, jak również brakuje krzyża oraz kul . Zachowane zdjęcie pomnika z lat jego powstania ukazuje pomnik bez otoczenia drzewami , płyty które miały napisy wykonane były prawdopodobnie z czarnego , polerowanego marmuru lub bazaltu ze złożonymi prawdopodobnie literami, Kule , a i być może również – krzyż były wykonane najprawdopodobniej z białego, polerowanego marmuru , lub bardzo jasnego granitu (na zachowanym zdjęciu kule mają bliki, świadczące o polerowanej powierzchni)

¹ <https://polska-org.pl/775944,foto.html?idEntity=4168468>

3. STAN ZACHOWANIA

Stan zachowania pomnika jest zły, uległ on rozległej dewastacji, brakuje najważniejszych elementów pomnika – pamiątkowych tablic i elementów rzeźbiarskich

Całość jest zabrudzona, a sąsiedztwo wysokich drzew i generowany przez nie cień i opady słuzy roślinnego potęgują zmiany na powierzchni poprzez wzrost glonów i pogłębione ściemnienie powierzchni. Podwalina z kamiennych bloków – stopni w wielu miejscach uszkodzona mechanicznie.

Charakterystycznymi dla całości przejawami destrukcji są zabrudzenia warstw powierzchniowych i podpowierzchniowych kamienia. Kamień pokrywa warstwa zabrudzeń powierzchniowych, w skład których wchodzi części pyliste i smoliste, jak również pozostałości wzrostu glonów silnie związane adhezją. Warstwa nawarstwień uszczelniających powierzchnię kamienia ma barwę szarą, wzrost glonów sygnalizowany jest przez kolor zielony żywej plechy Nawarstwienia o charakterze warstwy uszczelniającej przyjęły formę placków i zacieków.

W niektórych miejscach wierzchnia warstwa, pierwotnie wygładzonego kamienia jest wypłukana i szorstka.

Widoczne są ubytki wynikające zarówno z erozji kamienia (przetarcia i wgłębienia w miejscach użytkowania), jak i z uszkodzeń mechanicznych. Pomnik jest obecnie zdekompletowany, jego rzeźbiarska dekoracja na płycie głównej została skuta, skuto również i zniszczono płyty z czarnego marmuru z napisami, które były pierwotnie zamocowane na wyznaczonych polach pomnika. Brakuje nakryw słupków oraz polerowanych kul z jasnego polerowanego kamienia wylewnego lub marmuru oraz krzyża.

4. ZAŁOŻENIA KONSERWATORSKIE

Celem Inwestora przystąpienia do prac konserwatorskich jest wykonanie zabiegów, które zahamują przyczyny niszczenia i poprawią estetykę obiektu.

Proponuje się odtworzenie nakryw wraz z kulami oraz odtworzenie krzyża w oparciu o zachowany materiał ikonograficzny. Natomiast pola po płytach proponuje się pozostawić bez ingerencji. Wielkość kul i krzyża skonsultować komisyjnie

Pomnik powinien mieć tablice informacyjne mówiące o tym obiekcie wraz z ilustracją oryginału przed zniszczeniem.

Należy poważnie ograniczyć wzrost roślinności wokół pomnika i wyciąć część gałęzi drzew, należy przyciąć i skorygować ich kształt

5. PROPONOWANE POSTĘPOWANIE KONSERWATORSKIE

1. Wykonanie oczyszczenia
 - 1.1. Umycie wstępne w celu usunięcia luźnych zabrudzeń
 - 1.2. Wykonanie oczyszczenia powierzchni kamienia przy zastosowaniu preparatów do czyszczenia piaskowca – zawierających w swym składzie fluorowodór działający wytrawiająco na krzemionkę, umożliwiający przejście w stan koloidalny zabrudzeń piaskowca, które mogą zostać wymyte przy pomocy myjni z gorącą wodą pod ciśnieniem, środki nie mogą zawierać innych kwasów
Nie dopuszcza się czyszczenia ściernego
Preparat należy stosować zgodnie z zaleceniami producenta. Do zmywania czyszczonych powierzchni należy stosować myjnię na podciśnienie, z gorącą wodą.
 - 1.3. Doczyszczanie przy zastosowaniu kamieni miękkiego piaskowca lub skalpeli. W szczególności należy usunąć pozostałości zapraw.
2. Wykonanie odsolenia przy pomocy okładów z ligniny, oraz wody destylowanej. Okład moczyć okrągłym pędzlem wodą, mocno wtepować w kamień i postawić do wyschnięcia
3. Wykonanie dezynfekcji partii porośniętych przez glony . Użyć nadtlenek wodoru w celu usunięcia zabarwienia
4. Wykonać klejenie i zespolenie uszkodzonych elementów przy pomocy żywicy dwukomponentowej epoksydowej stosowanej do klejenia kamienia.
5. Naprawić i uzupełnić podwalinę - stopnie
6. Nie przewiduje się uzupełniania wyłuszczeń i wyszczerbień kamienia drobnych , płytkich. Ewentualne braki substancji, które wymagają uzupełnienia np. w miejscu łączenia uzupełnień kamiennych wypełnić przy pomocy profesjonalnej zaprawy do uzupełniania kamienia dobranej granularnie i kolorystycznie na bazie cementu białego i dodatków akrylowych dostępnych w handlu.
7. Wykonać scalenie kolorystyczne uzupełnień przy pomocy transparentnych farb na bazie spoiwa czysto silikatowego
8. Wykonać fugowanie fugą na bazie wapna hydraulicznego, które charakteryzuje się korzystną wytrzymałością mechaniczną (do ok 5 mPa) jest elastyczne i nie uszczelnia fugi, Wyklucza się zastosowania zaprawy do fugowania na bazie cementu
9. Wykonać zabieg hydrofobizacji struktury kamienia w celu ujednoczenia nasiąkliwości powierzchni i zmniejszeniu tendencji do porostu glonami. Hydrofobizant – wprowadzony w strukturę materiału porowatego, nie uszczelniając porów spowoduje, że materiał hydrofobizowany staje się niezwilżalny wodą. Zastosować roztwór rozpuszczalnikowy żywicy silikonowej. Nie dopuszcza się stosowania wodnych preparatów dyspergowanych. Preparat wprowadzać powoli poprzez powolne polewanie powierzchni przy pomocy butelek z regulowanym odpływem. Powłoka hydrofobowa zabezpieczy kamień przed wpływami środowiska.

Opracowała Dorota Wandrychowska 2020

